

COLA

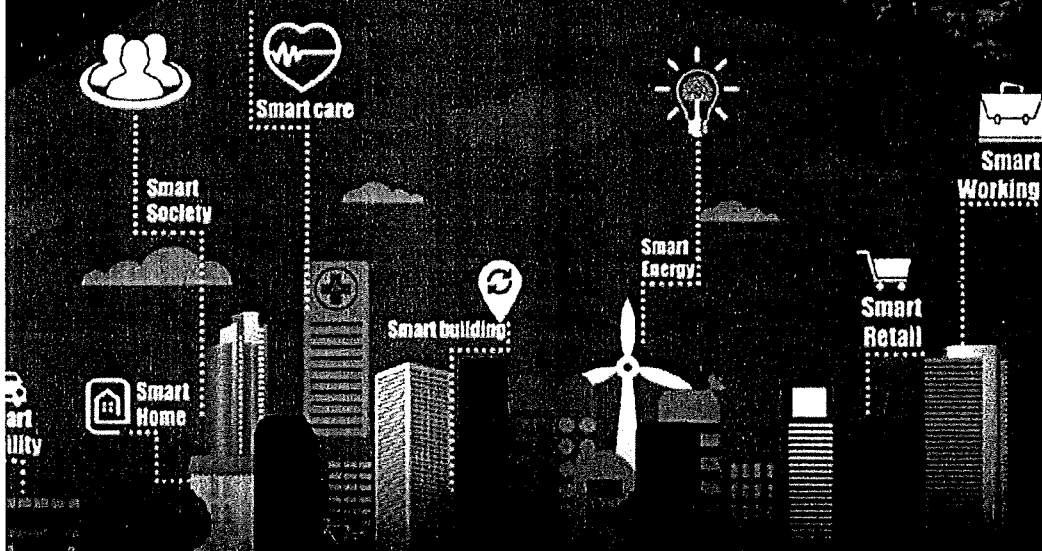
COLLEGE OF LOCAL ADMINISTRATION, KHON KHAU UNIVERSITY

บทความฉบับเต็ม

ภายใต้ **ประเทศไทย 4.0**

The 4th National Conference on Public Affairs Management
"Public Affairs Management Under Thailand 4.0"
ณ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

4 สิงหาคม 2560

<https://conference.kku.ac.th/cola/conference/r/pm2017>

โทรศัพท์ 0-4320-3124 โทรสาร 0-4320-3875 E-mail: cola.conference@gmail.com

การประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 4 (The 4th National Conference on Public Affairs Management)
 “การบริหารกิจการสาธารณะภายใต้ประเทศไทย 4.0” (Public Affairs Management Under Thailand 4.0)

คณะกรรมการดำเนินงานจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 4
 (The 4th National Conference on Public Affairs Management)
 “การบริหารกิจการสาธารณะภายใต้ประเทศไทย 4.0” (Public Affairs Management Under Thailand 4.0)

เพื่อให้การดำเนินงานในการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 4 (The 4th National Conference on Public Affairs Management) “การบริหารกิจการสาธารณะภายใต้ประเทศไทย 4.0” (Public Affairs Management Under Thailand 4.0) ระหว่างวันที่ 4 สิงหาคม 2560 โดยวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ 15(3) แห่งระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2557 จึงแต่งตั้งบุคคลที่มีรายชื่อต่อไปนี้เป็นคณะกรรมการดำเนินงานจัดการประชุมวิชาการระดับชาติดังกล่าว ประกอบด้วย

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ที่ปรึกษาและฝ่ายอำนวยการ	ฝ่ายวิชาการ	ฝ่ายเลขานุการและประสานงาน	ฝ่ายเตรียมเอกสาร	ฝ่ายต้อนรับ พิธีกร และประชาสัมพันธ์	ฝ่ายลงทะเบียนและประเมินผล	ฝ่ายการเงิน บัญชี และพัสดุ	ฝ่ายโสตทัศนอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ	ฝ่ายอาคารสถานที่และยานพาหนะ	คณะทำงานฝ่ายอาหารและสวัสดิการ
1	รศ.ดร.พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์	✓									
2	รศ.ดร.ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ	☑	☑	✓				✓			
3	อาจารย์สุรเดช ทวีแสงสกุลไทย	✓						☑			
4	ดร.กฤษวรรณ โล่ห์วัชรินทร์	*	*	☑	☑						
5	รศ.ดร.เพ็ญณี แนนรอท		✓								
6	อาจารย์ณรินทร์ เจริญทรัพย์านนท์		✓				☑				
7	อาจารย์ณรงค์เดช มหาศิริกุล	✓	✓						☑	☑	☑
8	ดร.พัฒนพงษ์ โตภาคงาม	✓	✓								
9	อาจารย์ณรงค์ เกียรติคุณวงศ์	✓	✓								
10	ผศ.ดร.ศิวัช ศรีโสภางกุล		✓								
11	ดร.วิษณุ สุमितสุวรรณค์		✓								
12	อาจารย์ ศิริศักดิ์ เหล่าจันทาม		✓			☑					
13	อาจารย์ อจิรภาส เพียรขุนทด		✓								
14	นายเฉลิมพงษ์ พงษ์ประชา			*		✓					
15	นางสุภาวดี แก้วคำแสน			✓	*	✓	✓				✓

หมายเหตุ: ☑ = ประธานกรรมการ ✓ = กรรมการ * = กรรมการและเลขานุการ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ที่ปรึกษาและฝ่ายอำนวยการ	ฝ่ายวิชาการ	ฝ่ายเลขานุการและประสานงาน	ฝ่ายเตรียมเอกสาร	ฝ่ายต้อนรับ พิธีกร และประชาสัมพันธ์	ฝ่ายลงทะเบียนและประเมินผล	ฝ่ายการเงิน บัญชี และพัสดุ	ฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ	ฝ่ายอาคารสถานที่และยานพาหนะ	คณะทำงานฝ่ายอาหารและสวัสดิการ
16	นางสาวจิตรลัดดา แสนดา			✓	✓	✓					✓
17	นางสาวภาภรณ์ เรืองวิชา			✓	✓	*					
18	นางสาวดวงฤดี แก้ววิศิษฐ์			✓		✓					
19	นางสาวพรพลอย หาวิชิต				✓						
20	นายอุเทน บัวแสง				✓		*				
21	นางสาวเกวรี แสงสว่าง				✓	✓					
22	นางสาวนิตยา วิชาชัย					✓					
23	นางนันทนา สุทธิประภา					✓					*
24	นางสาวภักจิรา แสนใจ					✓	✓				
25	นางสาวณัตยา สีหานาม						✓				
26	นางนวลจันทร์ งามธูระ							✓			✓
27	นายพิพัฒน์ นาคาเกียรติภัทร์							✓	✓	✓	
28	นางปวีณา สุวรรณไตรย์							*			
29	นายพีชานนท์ ระนาด								✓	✓	
30	นายณัฐพงษ์ วัฒนบุตร								*		
31	นายพิสิทธิ์ ถ้าวาปี								✓	*	
32	นายทวี เลพล								✓	✓	
33	นายวัชระ สิทธิ						✓			✓	
34	นายกลาง ดงกลาง									✓	
35	นายวรวิวัฒน์ นิมแก่น								✓	✓	
36	ทีมงานแม่บ้านวิทยาลัยฯ									✓	✓

หมายเหตุ: = ประธานกรรมการ ✓ = กรรมการ * = กรรมการและเลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการดังกล่าว มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดการประชุมวิชาการระดับชาติในด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดงาน และให้คณะกรรมการ มีอำนาจในการวินิจฉัย ตัดสินใจ และสั่งการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการประชุมวิชาการดังกล่าว เพื่อเป็นเกียรติและชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยฯ ต่อไป

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาและคัดเลือกบทความในการประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 4

ตามที่วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีนโยบายในการนำผลงานวิจัยจากวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระระดับบัณฑิตศึกษา และผลงานทางวิชาการ ออกเผยแพร่สู่ชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริงภายใต้การประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 4 (The 4th National Conference on Public Affairs Management) "การบริหารกิจการสาธารณะภายใต้ประเทศไทย 4.0" (Public Affairs Management Under Thailand 4.0) นั้น

เพื่อให้การดำเนินการพิจารณาบทความในการประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 4 (The 4th National Conference on Public Affairs Management) "การบริหารกิจการสาธารณะภายใต้ประเทศไทย 4.0" (Public Affairs Management Under Thailand 4.0) ในวันที่ 4 สิงหาคม 2560 โดยวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงแต่งตั้งให้บุคคลที่มีรายชื่อดังต่อไปนี้เป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและคัดเลือกบทความในการประชุมวิชาการระดับชาติดังกล่าว ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์	15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญาณ์ นักพ่อน
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ	16. ดร.สิริภาพรรณ ลีภัยเจริญ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์	17. ดร.ประเทือง ม่วงอ่อน
4. รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญณี แนนรท	18. ดร.วิษณุ สมิตสุวรรณค์
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ชนะพล ศรีฤาชา	19. ดร.กฤษววรรณ โล่ห์วัชรินทร์
6. รองศาสตราจารย์ เวียงรัฐ เนติโพธิ์	20. ดร.นคร เสรีรักษ์
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ พิทักษานรัตน์	21. ดร.อนุชา โสมาบุตร
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิศรา ก้านจักร	22. ดร.ณรินทร์ เจริญทรัพย์านนท์
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวัช ศรีโสภางกุล	23. ดร.ณรุจน์ วศินปิยมงคล
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม	24. ดร.พัฒนพงษ์ โตภาคนาม
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา ชูสุข	25. อาจารย์ณรงค์ เกียรติคุณวงศ์
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศักดิ์สุรียา ไตรยราช	26. อาจารย์ศิริศักดิ์ เหล่าจันทาม
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี สันฐิตวิณัย	27. อาจารย์อจิราภาส เพียรขุนทด
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธินี อัดถาวร	

โดยให้คณะกรรมการดังกล่าว มีหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาและคัดเลือกบทความในด้านต่างๆ สำหรับการนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการระดับชาติให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดงาน และให้คณะกรรมการมีอำนาจวินิจฉัย ตัดสินใจ และสั่งการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพิจารณาบทความในการจัดประชุมวิชาการดังกล่าว เพื่อเป็นเกียรติและชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยฯ ต่อไป

วิถีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขของพ่อค้าแม่ค้าผู้สูงอายุชาวไทยเชื้อสายจีน กรณีศึกษาถนนเยาวราช :

การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา

The Way of Happy Life of the Elderly Thai-Chinese Shopkeeper in YaowaratRoad:

A Phenomenological Study

รุจีรัตน์ แสงสวัสดิ์* และ ประพล เปรมทองสุข** (Rujeerat Sangsawat¹ and Prapon Premthongsuk²)¹สาขาวิชาการจัดการธุรกิจและภาษาอังกฤษ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Major of Business Management and English, Faculty of Management Science, Silpakorn University

²อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer at Faculty of Management Science, Silpakorn University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาตามแนวคิดของ ฮัสเซิร์ล (Husserl) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายการให้ความหมายของวิถีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ในมุมมองของพ่อค้าแม่ค้าผู้สูงอายุชาวไทยเชื้อสายจีนย่านเยาวราช ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้สูงอายุย่านเยาวราชที่มีอายุตั้งแต่ 60-75 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน คำถามการวิจัยคือ วิถีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขของพ่อค้าแม่ค้าผู้สูงอายุชาวไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราชเป็นอย่างไร

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) และเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ร่วมด้วยวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของ โคลไลซซี่ (Colaizzi) ผลการวิจัยเป็นดังนี้ ผู้สูงอายุให้ข้อมูลเล่าถึงวิถีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขที่ตนประสบขณะค้าขายอยู่ในย่านเยาวราช โดยแบ่งเป็น 4 ประสบการณ์หลักที่สำคัญคือ 1) ครอบครัวขนาดใหญ่แต่ต่างคนต่างอยู่ 2) การทำมาค้าขาย 3) ความเชื่อ 4) การมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง

Abstract

This is a research of phenomenological qualitative that based on the concept of Husserl. The study aimed to describe the definition of the way of happy life of the elderly Thai-Chinese Shopkeeper in Yaowarat Road. The Key informants were five people, from the age of 60 to 75 or higher. The research questions were: How is a way of happy life of the elderly Thai-Chinese Shopkeeper in Yaowarat Road?

The researcher collected data by in-depth interviews, informal interviews and data were analyzed by Colaizzi's analysis. The results were as follows: The elderly provide the way of happy life while trading in Yaowarat Road is divided into 4 main experience (a) people in large family was different (b) trading (c) their believing (d) having good health.

คำสำคัญ : วิถีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข, ผู้สูงอายุในย่านเยาวราช, ปรากฏการณ์วิทยา

Keywords: The Way of Happy Life, The Elderly in YaowaratRoad, Phenomenology

บทนำ

ความสุขเป็นสภาวะที่บุคคลรับรู้ว่าตนเองได้ทำในสิ่งที่ตนต้องการและทำได้สำเร็จ มีความภาคภูมิใจในการกระทำของตน มีความคิดเชิงบวก มีความกระตือรือร้นในการดำเนินชีวิตที่จะนำไปสู่การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี รวมไปถึงการพัฒนาคนให้มีสัมพันธภาพที่ดีกับคนรอบข้างและสังคม พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุข ตอนหนึ่งว่า ความสุขที่ยั่งยืนนั้นประกอบด้วย กายภาวนา จิตภาวนา สติภาวนา และปัญญาภาวนา ซึ่งเกิดมาจากการ "รู้ตัวเอง" คือ รู้กาย รู้ความรู้สึกนึกคิดของตนเองหรือที่เรียกว่าสติ ซึ่งเมื่อเรารู้ตัวเองแล้วก็จะสามารถกำกับให้ปฏิบัติได้ถูกต้องทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา (วิลาวัลย์ บริรักษ์ และ อรรวรรณ ลอยฟู, 2555)

นอกจากนี้ความสุขยังถือเป็นสิ่งที่ทุกคนพึงปรารถนาและพากันแสวงหาด้วยวิธีการต่างๆ แยกออกได้เป็น 2 ฝ่าย คือความสุขทางกายและมีความสุขทางใจ โดยความสุขทางกายนั้นเกิดมาจากการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ส่วนความสุขทางใจ นับว่าเป็นยอดแห่งความสุขซึ่งทุกคนสามารถจะบรรลุความสุขทางใจนี้ได้ หากปฏิบัติตามหลัก "มัชฌิมาปฏิพาทัน" คือ ทางสายกลาง ไม่ตั้งไม่หย่อนจนเกินไป จึงเป็นแนวทางที่ควรนำมาใช้ดำเนินชีวิตเพื่อให้เกิดความสุขในชีวิตประจำวัน ได้อย่างยั่งยืน (มณฑล ดาวรุ่ง, 2553) อาจกล่าวได้ว่าภาวะที่กายและใจมีความสมดุลกันนั้นคือ การที่กายก็ไม่มีโรค และใจก็ไร้กังวล หากมี2อย่างนี้ครบ ความสุขก็จะเกิดขึ้น

จากการสำรวจพบว่า ในประเทศไทยนั้น มีประชากรที่หลากหลายเชื้อชาติอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งลาว เขมร มาลายู และจีน เป็นต้น แต่หากกล่าวถึงการรับอิทธิพลทางด้านความเชื่อ การกิน ประเพณี และอาชีพแล้วถือว่าไทยเรานั้น ได้รับมาจากชาวจีนแทบในทุกๆด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านอาชีพ ที่ชาวจีนได้เข้ามาปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากอาชีพหลักด้านเกษตรกรรมมาเป็นค้าขายจนถึงปัจจุบันนี้ สำหรับจำนวนคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทยนั้น มีประมาณ 9.4 ล้านคน หรือ 14% ของประชากรทั้งประเทศ และยังมีอีกจำนวนมากที่ไม่สามารถนับได้ เนื่องจากได้กลมกลืนกับคนไทยโดยการแต่งงานกันข้ามเชื้อชาติ หากกล่าวถึงอาชีพค้าขายสำหรับชาวไทยเชื้อสายจีนแล้วส่วนมากก็จะเป็นผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพนี้ ซึ่งเห็นได้ชัดเจนในบริเวณถนนย่านเยาวราช ที่ถือเป็นแหล่งการค้าในยามค่ำคืนอันดับ 1 ของกรุงเทพฯมาอย่างยาวนาน (ปจรรย์ ทองเสม, 2557)

สังคมไทยในปัจจุบันนี้พบว่าเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) แล้ว ตั้งแต่ปี 2548 ซึ่งสังคมผู้สูงอายุหมายถึงสังคมที่มีประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม (ประนอม โอทกานนท์, 2554) ซึ่งปกติสุขภาพกายมีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับจิตใจของผู้สูงอายุ ดังนั้นในการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นด้านปัจจัยภายนอก (การทำงาน สังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสิ่งแวดล้อม) หรือด้านปัจจัยภายใน (จิตใจ สุขภาพ) ล้วนส่งผลกระทบต่อความสุขของผู้สูงอายุทั้งสิ้น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นการใช่วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวคิดปรากฏการณ์ วิทยาของ ฮัสเซอร์ล (Husserl) โดยมุ่งศึกษาสาระสำคัญของการกระทำต่างๆ ด้วยการค้นคว้าโดยตรง เน้นความเข้มข้นของข้อมูล รวมถึงความกว้างและความลึกของประสบการณ์ มีการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของโคโลยซ์ซี่ (Colaizzi) โดยการนำข้อมูลกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบอีกครั้ง ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดนี้มาใช้ในการวิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจในประเด็นที่เฉพาะมากยิ่งขึ้น

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าได้มีการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับความสุขของผู้สูงอายุแล้ว แต่ยังไม่มีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับความสุขของผู้สูงอายุเชื้อสายจีนที่ประกอบอาชีพค้าขายมาก่อน และจากปรากฏการณ์ข้างต้น จึงก่อให้เกิดการศึกษาถึงวิธีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ในมุมมองของพ่อค้าแม่ค้าผู้สูงอายุชาวไทยเชื้อสายจีนที่ใช้ชีวิตอยู่ในถนนย่านเยาวราช

คำถามการวิจัย

วิธีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขของพ่อค้าแม่ค้าผู้สูงอายุชาวไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราชเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อบรรยายการให้ความหมายของวิธีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในมุมมองของพ่อค้าแม่ค้าผู้สูงอายุชาวไทยเชื้อสายจีนย่านเยาวราช

ขอบเขตของการวิจัย

1. พื้นที่ในการวิจัย เป็นถนนย่านเยาวราช เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร เนื่องจาก บริเวณดังกล่าวนี้เป็นเขตที่มีครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนที่ประกอบอาชีพค้าขายอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยเลือกศึกษากับ ผู้สูงอายุในย่านเยาวราชที่คิดว่าให้ข้อมูลได้ดีที่สุด โดยกำหนดคุณลักษณะดังนี้

2.1 ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 – 75 ปี และสามารถพูดคุยได้รู้เรื่อง

2.2 ผู้สูงอายุจะต้องมีสติสัมปชัญญะ ไม่มีความบกพร่องในส่วนประสาทการฟังและสามารถตอบคำถามได้อย่างชัดเจน

2.3 เป็นผู้สูงอายุที่ค้าขายในเยาวราช ตั้งแต่ระยะเวลา 10 ปี ขึ้นไป

2.4 เป็นผู้สูงอายุที่มีความสมัครใจ และแสดงถึงความรู้สึกเต็มใจที่จะเล่าประสบการณ์อย่างเปิดเผย อีกทั้งยินยอมให้ผู้วิจัยสามารถบันทึกเสียงขณะสนทนาได้

จากคุณลักษณะดังกล่าว จึงได้ผู้สูงอายุที่ให้ข้อมูลหลักแก่ผู้วิจัยจำนวน 5 คน คือ

“คุณประพร” อายุ 70 ปี ค้าขายอยู่ในเยาวราชมา 20 กว่าปีและมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ปัจจุบันประกอบอาชีพค้าขายนาฬิกา ชื่อร้านว่า “วีเด็กพานิช” เปิดทุกวันเนื่องจากเป็นบ้านของตนเอง มีสมาชิกภายในครอบครัวจำนวน 5 คน กิจกรรมหลักที่ทำร่วมกันในครอบครัวคือ เที่ยวต่างจังหวัด คุณประพรจะเริ่มเปิดร้านตั้งแต่ 9 โมงเช้า จนถึงประมาณ 1 ทุ่ม โดยในแต่ละวันจะมีลูกค้าที่ไม่แน่นอน ซึ่งปกติแล้วทางร้านจะเริ่มมีลูกค้าในช่วงตอนเย็นมากกว่าตอนเช้า ส่วนในช่วงที่ไม่มีลูกค้าคุณประพรก็จะเล่นเกมในโทรศัพท์ บางวันก็จะเปิดร้านแค่ครึ่งวันเพื่อออกไปเที่ยวตามต่างจังหวัดกับเพื่อนสมัยมัธยมและครอบครัว

“คุณนิคม” อายุ 72 ปี ค้าขายอยู่ในเยาวราชมาตั้งแต่เกิด ปัจจุบันประกอบอาชีพค้าขายเครื่องใช้ภายในครัว ชื่อร้านว่า “วัฒนาสังจา” หยุดเฉพาะวันอาทิตย์ มีสมาชิกภายในครอบครัวจำนวน 4 คน กิจกรรมหลักที่ทำร่วมกันในครอบครัวคือ ดูทีวีและเที่ยวห้างสรรพสินค้าในวันว่าง คุณนิคมแต่เดิมอาศัยอยู่ที่เยาวราชตั้งแต่เกิด ภายหลังได้มีการโยกย้ายที่อยู่ไปยังเขตบางแค แต่ยังคงค้าขายอยู่ที่เดิม โดยคุณนิคมโดยสารรถแท็กซี่ออกจากบ้านมาเปิดร้านตอน 9 โมงเช้า จนถึง 6 โมงเย็น ซึ่งมีลูกน้องที่ร้านจำนวน 1 คน คุณนิคมให้ข้อมูลว่าปัจจุบันนี้ค้าขายไม่ดีเท่าสมัยก่อน ลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาซื้อก็จะเป็นคนที่รู้จักกันอยู่แล้วแต่ชื่อในจำนวนที่ไม่มาก ช่วงที่ไม่มีลูกค้าก็จะดูทีวีและพูดคุยกับลูกน้องที่ร้าน ในช่วงเย็นก่อนกลับบ้านก็จะทานข้าวในบริเวณย่านเยาวราชและใช้เวลาเดินทางกลับบ้านประมาณ 2 ชั่วโมงเนื่องจากปัญหาจราจร

“คุณประภัสสร” อายุ 68 ปี ค้าขายอยู่ในเยาวราชมากกว่า 20 ปี ปัจจุบันประกอบอาชีพขายของชำ เป็นร้านแผงลอย คุณประภัสสรมักจะเปิดร้านบ้างและปิดร้านบ้างตามความต้องการเนื่องจากอาศัยอยู่บริเวณนี้ มีสมาชิกภายใน

ครอบครัวจำนวน 4 คน กิจกรรมหลักที่ทำร่วมกันในครอบครัวคือ ดูทีวี ร้องคาราโอเกะ และเที่ยวในกรุงเทพฯ คุณ
ประภัสสรจะเริ่มเปิดร้านตั้งแต่ 10 โมงเช้าจนถึง 1 ทุ่ม ซึ่งลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าประจำ เช่น พนักงานออฟฟิศหรือ
พ่อค้าแม่ค้าตามย่านนี้ ช่วงระหว่างที่ไม่มีลูกค้าก็จะเล่นเกมในโทรศัพท์ โดยคุณประภัสสรให้ข้อมูลว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมา
มาค้าขายไม่ค่อยดีเนื่องจากปัญหาทางการเมืองและราคาสินค้าที่แพงขึ้น

“คุณสมชาย” อายุ 60 ปี ค้าขายอยู่ในเขาราชมา 30 ปี โดยที่ผ่านมามีการเปลี่ยนบริเวณที่ทำการค้าขายอยู่ตลอดเวลา
ปัจจุบันประกอบอาชีพค้าขายรังนก ชื่อร้านว่า “รังนกเจ้าเก่าศิริราม่า” มีสมาชิกภายในครอบครัวจำนวน 4 คน กิจกรรมหลัก
ที่ทำร่วมกันในครอบครัว คือ ดูละคร ฟังเพลง เที่ยวนอกบ้าน คุณสมชายจะเริ่มเปิดร้านตั้งแต่ตี 5 จนถึง 5 โมงเย็น โดยจะ
ช่วยกันขายของกับน้องชาย แต่จะค้าขายไม่ค่อยดีเท่าในอดีต เนื่องจากร้านขายรังนกนั้นมืออยู่เป็นจำนวนมากในย่านนี้
ประกอบกับสินค้ามีราคาที่สูงและรังนกไม่มีความจำเป็นเท่าร้านอาหารทั่วไป

“คุณจุงเกี้ยว” อายุ 75 ปี เป็นคนอารมณ์ดี ชอบพูดและเริ่มเป็นโรคอัลไซเมอร์ คุณจุงเกี้ยวค้าขายอยู่ในเขาราชมา
ตั้งแต่เกิดที่บ้านของตนเอง ปัจจุบันประกอบอาชีพค้าขายใบชา ชื่อร้านว่า “ชู เต็ก ตึง” โดยเปิดร้านทุกวันและช่วยกันขายกับ
น้องสาวอีก 1 คน กิจกรรมหลักที่ทำร่วมกันในครอบครัวคือ กินข้าว และไปเที่ยวทั้งในกรุงเทพฯ และตามต่างจังหวัด คุณจุง
เกี้ยวจะใช้เวลาในช่วงเช้าในการเดินออกกำลังกายบริเวณเส้นทางเขาราชมา และไปกราบไหว้บูชาเทพเจ้าที่วัดมังกรกม
ลาวาส (วัดเล่งเน่ยยี่) ซึ่งคุณจุงเกี้ยวจะมีความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าเงินและมักจะกราบไหว้บูชาทุกวัน จึงค่อยมาเปิดร้านใน
ช่วงเวลาประมาณ 11 โมง เมื่อว่างจากการขายของก็จะนั่งคุยกันถึงเรื่องราวในอดีตกับน้องสาวเพื่อรื้อฟื้นความทรงจำ จนถึง
6 โมงเย็นก็จะปิดร้าน และออกไปเดินเล่นกับหลานสาวในเส้นทางเดิม จากนั้นลูกหลานก็จะพาไปรับประทานอาหารนอก
บ้าน

ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับ

1. เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขของผู้สูงอายุในย่านเขาราชมา ตามที่ผู้วิจัยได้ลง
ไปสำรวจ เพื่อจะได้หาแนวทาง รูปแบบ หรือกระบวนการที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพฤติกรรมของ
ผู้สูงอายุในการเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม ให้สอดคล้องกับปัญหา และพฤติกรรมของผู้สูงอายุ
2. ข้อค้นพบจากการศึกษานำไปสู่การสร้างความรู้ แนวทางการพัฒนา และการศึกษาวิจัยแก่ผู้ที่สนใจ และผู้ที่
เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุต่อไป

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยาตามแนวคิดของ ฮัสเซอร์ล (Husserl) เน้นประสบการณ์ของ
มนุษย์ โดยเชื่อว่ามนุษย์จะตีความประสบการณ์ของตนผ่านจิตสำนึก และมุ่งทำความเข้าใจความหมาย ความคิด ความรู้สึก
ตามการรับรู้เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขของผู้สูงอายุชาวไทยเชื้อสายจีนในย่านเขาราชมา ทั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการ
สืบค้นปรากฏการณ์โดยตรงวิเคราะห์และพรรณนาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นอิสระมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดย
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย

1.1 การเตรียมความรู้ด้านเนื้อหา และแนวความคิดต่างๆ เกี่ยวกับประสบการณ์การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในย่านเยาวราช ได้แก่ แนวคิดการวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ความสัมพันธ์กับครอบครัว สภาพแวดล้อมในบริเวณที่สัมภาษณ์ การได้รับความดูแลจากภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามเพื่อการสัมภาษณ์และได้เนื้อหาที่ครอบคลุมประเด็นที่ตามจุดมุ่งหมาย

1.2 การเตรียมความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีปรากฏการณ์วิทยาตามแนวคิดของ ฮัสเซอร์ล (Husserl, 2005) คือการศึกษาถึงสาระสำคัญของสิ่งต่างๆหรือการกระทำต่างๆ และการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนของ โคลไลซซี่ (Colaizzi, 1978 อ้างถึงใน Streubert & Capenter, 2003) ตลอดจน แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การเก็บข้อมูลเบื้องต้น

2.1.1 ผู้วิจัยทำการนิยามคำถามการวิจัย คร่าวๆก่อน จากการศึกษาข้อมูลสภาพแวดล้อมบริเวณถนนย่านเยาวราชเบื้องต้น

2.1.2 ลงภาคสนาม เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นยังพื้นที่ที่เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อตรวจสอบคำถามการวิจัยในเบื้องต้นว่ามีความเหมาะสมหรือเป็นไปได้ในการวิจัยหรือไม่เพื่อทำการปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงคำถามการวิจัยให้เหมาะสม

2.1.3 ทำการศึกษาเอกสารวรรณกรรม และค้นคว้าจากหนังสือ บทความ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข เพื่อให้ได้แนวคำถามที่ครอบคลุมและเหมาะสมที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

2.2 การเก็บข้อมูลจริงในภาคสนาม

2.2.1 ดำเนินการศึกษาวิจัยภาคสนามเพื่อให้ได้ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และที่สำคัญเป็นการค้นหาความหมายตามประสบการณ์การรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล โดยที่ผู้วิจัยจะต้องไม่นำความรู้ที่มีอยู่จากการศึกษาเบื้องต้นมาปะปนกับข้อมูลที่ได้อธิบายมาตีความจากข้อมูลที่ได้ในภาคสนามเด็ดขาด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.2.2 ทำความเข้าใจกับความหมาย ตามประสบการณ์การรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล

2.2.3 ตรวจสอบผลของ ผู้วิจัยข้อมูลที่ได้อธิบายมาทั้งหมดอย่างละเอียดเพื่อตรวจสอบว่าได้ละเลยส่วนใดที่เป็นจุดสำคัญของเนื้อหาหรือ แล้วทำการปรับปรุงให้สมบูรณ์เพื่อให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

2.2.4 ดูความสัมพันธ์ของหลักฐานต่างๆ ทั้งหมดที่ได้จากภาคสนามจากการสัมภาษณ์ ซึ่งถือเป็นประสบการณ์การรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล กับการศึกษาปรากฏการณ์วิทยา มาอธิบายเชื่อมโยงแนวคิดที่มีอยู่ เช่นสภาพแวดล้อมในบริเวณนั้น เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาตามแนวของ ฮัสเซอร์ล (Husserl) โดยผู้วิจัยประยุกต์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาของ โคลไลซซี่ ซึ่งเกิดพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่ง มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 อธิบายปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเทป มาถอดเทปคำให้สัมภาษณ์คำต่อคำ หลังจากนั้นผู้วิจัยอ่านทำความเข้าใจข้อมูลทั้งหมดในภาพรวมโดยเฉพาะความรู้สึกที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์นั้น ๆ ของผู้ให้ข้อมูล

3.2 รวบรวมข้อมูลรายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล โดยการจับประโยคสำคัญที่เป็นข้อมูลเดียวกัน และเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษาให้มากที่สุด

3.3 จัดกลุ่มข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยสรุปเป็นความคิดรวบยอดทั้งประเด็นหลัก และประเด็นย่อยที่อยู่ภายใต้ความหมายเดียวกันกับประเด็นหลักนั้น ๆ

3.4 เขียนคำบรรยายของแต่ละข้อสรุปโดยละเอียดตามวัตถุประสงค์การวิจัย และอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล ประสบการณ์จริงของผู้ให้ข้อมูล ทำการอ้างอิงตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นว่า ข้อมูลนั้นมีความเป็นจริง

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

ก่อนทำการเก็บข้อมูลต่างๆ ได้มีการขออนุญาต จากผู้ให้ข้อมูล และก่อนการสัมภาษณ์ได้มาสร้างสัมพันธภาพที่ดี เพื่อเกิดความไว้วางใจระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูล และสอบถามความสมัครใจจากผู้ให้ข้อมูลทุกราย ผู้วิจัยได้แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การขออนุญาตบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ ระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ การมีสิทธิในการตอบคำถามหรือไม่ก็ได้ ผู้สัมภาษณ์รักษาและเก็บความลับของผู้ให้ข้อมูลไว้ในที่ปลอดภัย นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลสามารถซักถามข้อข้องใจได้เพื่อความกระจ่าง และมีเวลาในการคิดทบทวนก่อนที่จะตัดสินใจให้คำตอบด้วยความสมัครใจ

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล โดย คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์ตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ ผู้สูงอายุในย่านเยาวราช ที่ค้าขายอยู่ในเยาวราชตั้งแต่ระยะเวลา 10 ปี ขึ้นไป เนื่องจากมีประสบการณ์ การรับรู้การใช้ชีวิตในย่านเยาวราชมานาน รวมถึงตรวจสอบข้อมูลจากหลายแหล่งข้อมูล ได้แก่ การบันทึกเทป การบันทึกภาคสนาม และการบันทึกช่วยจำ เพื่อประเมินความถูกต้องของข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ประสบการณ์ชีวิตในย่านเยาวราช

จากการสะท้อนภาพปรากฏการณ์ในการดำเนินชีวิตในเยาวราชของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 ราย พบว่ามีประสบการณ์ชีวิตมากมายที่เกิดขึ้น ทั้งประสบการณ์ในการการค้าขาย ประสบการณ์ภายในครอบครัว และประสบการณ์ในการใช้ชีวิต ซึ่งประสบการณ์ที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึง ได้แก่ (1) ความสัมพันธ์ทางครอบครัว ชาวจีนถือจารีตประเพณีในการนับถือและดูแลผู้อาวุโสมาแต่โบราณ แม้ว่าในสังคมปัจจุบันจะมีครอบครัวจำนวนมากที่พ่อแม่และลูกที่เจริญวัยแล้วไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยกัน แต่โดยส่วนมากแล้วสมาชิกจะกลับมาอยู่ร่วมกันพร้อมหน้าพร้อมตาในวันสำคัญต่างๆ เช่น เทศกาลตรุษจีน กินเจ เซ็งเม้ง เป็นต้น (2) การดำเนินชีวิตค้าขายในแต่ละวัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ปฏิบัติตามแบบแผนเดิมมาอย่างช้านาน โดยเริ่มต้นตั้งแต่การตื่นเช้า ซึ่งชาวจีนต่างเชื่อว่า การตื่นเช้าถือเป็นการสร้างกำไรให้แก่ชีวิต ยิ่งตื่นเช้าเราก็มียุเวลามากขึ้นทำให้ชีวิตเรากล้าหน้าไปกว่าคนอื่น และไม่ต้องเร่งรีบกับชีวิต รวมทั้งข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันก็จะน้อยลง สำหรับผู้สูงอายุชาวไทยเชื้อสายจีนกับการทำมาค้าขายนั้นกล่าวได้ว่ามีเคียงคู่กันมานานตั้งแต่สมัยที่มีความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างไทยกับจีนในสมัยสุโขทัย และบรรพบุรุษชาวจีนได้มีถ่ายทอดวิชาค้าขายมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนิสัยโดยทั่วไปของชาวจีนนั้นล้วนเป็นผู้

ที่มีความเข้มข้น ประหยัด อดทน หนักเอาเบาสู้ และไม่ชอบเป็นลูกจ้างใคร ทำงานได้ทุกอย่างตั้งแต่กู่ตี ต่อเรือ เดินเรือค้าขาย ทำขนม ขายของชำ แต่ไม่นิยมการทำนา ส่วนเวลาในการปิดร้านก็จะไม่เกินหัวค่ำ เพื่อใช้เวลาช่วงตอนกลางคืนในการทำกิจกรรมกับครอบครัว อาทิ รับประทานอาหารร่วมกัน ร้องเพลง ดูทีวี เป็นต้น (3) การยึดมั่นในเทพเจ้า จะนับถือเทพเจ้าและบรรพบุรุษ สำหรับคนไทยเชื้อสายจีนที่เริ่มทำธุรกิจการค้าจะนำเทพเจ้ามาบูชา เพื่อช่วยให้ค้าขายรุ่งเรือง ประสบความสำเร็จ และช่วยคุ้มครองภัยอันตรายต่างๆ (4) การปรับตัวตามเศรษฐกิจ เนื่องจากในอดีตคนจีนมีฐานะยากจน และดำเนินชีวิตแบบปากกัดตีนถีบจึงทำให้สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ได้ง่าย และถึงแม้ว่าเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันจะซบเซาลง แต่การค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนก็ยังคงค้าขายได้ตามปกติโดยพ่อค้าแม่ค้าเหล่านี้จะมีการปรับตัวในช่วงเศรษฐกิจซบเซาลง เช่นลดปริมาณตั้งซื้อสินค้าลงตามปริมาณการซื้อของลูกค้า ไม่ปรับราคาเพิ่มขึ้นแม้จะได้ในกำไรที่ต่ำเพื่อให้สินค้าขายได้เพื่อให้ดำเนินการค้าขายต่อไปได้ รวมทั้งมีการปรับตัวโดยใช้กลยุทธ์ผูกมิตรกับลูกค้าด้วยความซื่อสัตย์ ดังคำกลอนจีนที่ว่า “ถ้ามีความซื่อสัตย์ก็สามารถมีเพื่อนได้ทั้งแผ่นดิน” จึงทำให้ลูกค้าเกิดความจงรักภักดีต่อร้านและสามารถค้าขายอยู่ได้แม้ในเศรษฐกิจที่ซบเซา

2. การให้ความหมายเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในย่านเยาวราช

พ่อค้าแม่ค้าผู้สูงอายุผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 5 ราย ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในย่านเยาวราช ผ่านการรับรู้เรื่องราว เหตุการณ์ และความรู้สึก จากประสบการณ์ต่างๆ จำแนกได้เป็น 4 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 เป็นการให้ความหมายเกี่ยวกับ “ครอบครัวขนาดใหญ่แต่ต่างคนต่างอยู่” โดยผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 ราย ได้ให้ข้อมูลว่า ตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ครอบครัวของชาวจีนได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ในด้านรูปแบบของครอบครัวที่มีหลากหลายและมีแนวโน้มค่อยๆ เปลี่ยนไปเป็นครอบครัวขนาดเล็กหรือครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ในปัจจุบันการแยกครอบครัวออกมาเป็นครอบครัวเดี่ยวกลายเป็นทางเลือกแรกของคนวัยหนุ่มสาว โดยมากครอบครัวในเมืองจะประกอบขึ้นด้วยสามี ภรรยา และลูกหนึ่งหรือสองคน แต่ถึงแม้จะอยู่กันคนละที่ก็ยังมีการไปมาหาสู่และเที่ยวด้วยกันอยู่เสมอ ซึ่งนี่ถือเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขที่ได้เห็นลูกหลานรักใคร่กลมเกลียวกันถึงแม้จะอยู่กันคนละบ้าน นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังสัมผัสได้ถึงความอบอุ่นของสายสัมพันธ์ในหมู่พี่น้อง น้ำหลาน อาหาราน รวมไปถึงในหมู่เครือญาติอื่นๆ ทั้งฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ด้วย ส่วนเรื่องของ การสืบทอดกิจการ นั้นเนื่องจากในปัจจุบัน โลกและวิทยาการได้ถูกเปลี่ยนไปอย่างมาก จึงทำให้ความคิดของผู้สูงอายุในเรื่องนี้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย จากเดิมที่มีความต้องการให้ลูกหลานมาสืบทอดกิจการต่อก็คกลายเป็นไม่จำเป็นต้องมีการสืบทอด จนอาจทำให้กิจการนั้นอาจถูกปิดตัวลงไปในที่สุด

ประเด็นที่ 2 เป็นการให้ความหมายเกี่ยวกับประสบการณ์ “การทำมาค้าขายอย่างมีความสุข” โดยผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 ราย ได้เล่าว่าตนได้ถูกปลูกฝังให้ขยันทำมาค้าขายมาตั้งแต่เด็ก อันเนื่องมาจากว่าในอดีตประเทศจีนได้ประสบกับปัญหาความยากจนและความอดอยากเนื่องจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ตลอดจนปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองทำให้ประชาชนมีฐานะยากจน ขาดปลาอาหาร ไม่มีกิน มีเพียงความแห้งแล้งและผู้คนต่างแย่งกันกินแย่งกันใช้ ดังนั้นคนจีนจึงต้องขยันทำงานอย่างหนักเพื่อให้ยื่นหยัดอยู่ได้ จึงทำให้คนจีนตัดสินใจอพยพมายังประเทศไทย โดยเรือสำเภา เพื่อมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารและแสวงหาที่ทำกินใหม่ซึ่งอยู่บริเวณพระบรมมหาราชวัง ซึ่งในขณะนั้นบางกอกหรือธนบุรี เป็นเมืองหน้าด่านในการค้าขายทางทะเลกับชาวต่างชาติมาตั้งแต่สมัยอยุธยา แต่เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) ได้สถาปนากรุงเทพฯ เป็นราชธานี ก็เห็นว่าชุมชนชาวจีนที่อยู่ใกล้พระบรมมหาราชวังดูไม่เหมาะสม จึงโปรดฯ ให้ย้ายไปตั้งอยู่ที่บริเวณเยาวราชจนถึงปัจจุบัน และการที่คนจีนมีนิสัยขยัน พร้อมทั้งจะทำงาน และมีการใช้ชีวิตแบบสมถะ ประหยัด อดออม จึงทำให้มีเงินก้อนเร็วในการเริ่มการค้าขาย ชาวจีนอพยพเหล่านี้ละทิ้งครอบครัวรวมทั้งภรรยาและบุตรมาแสวงหาโชคและชีวิตที่ดีกว่า หลายคนประสบความสำเร็จจากความอดทน พยายามและอดทน ซึ่งตรงกับคำคมจีนที่ว่า “อย่าอ่อน

ต้นสาย อ้ออายุทำกิน อ้อ่าหมิ่นเงินน้อย อ้อ่าคยวาสนา” และนิสัยเหล่านี้ก็ได้ถูกถ่ายทอดไปยังรุ่นลูกหลาน จนกลายเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของพ่อค้าและแม่ค้าชาวไทยเชื้อสายจีนในสายตาของคนไทยโดยปริยาย เพราะพวกเขาเชื่อว่าคำสอนเหล่านี้คือสิ่งสำคัญที่จะนำพวกเขาไปสู่การประสบความสำเร็จและมีความสุขในอนาคต

ประเด็นที่ 3 เป็นการให้ความหมายเกี่ยวกับ “ความเชื่อชาวจีน” จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 รายต่างสะท้อนภาพให้เห็นถึงความเคารพ ความศรัทธา และนับถือศาสนาพุทธ ลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อในเทพเจ้าจีน และบูชาบรรพบุรุษเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้ดำเนินชีวิตในแต่ละวันอย่างมีสติและมีความสุข โดยเทพเจ้าที่คนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนนิยมให้ความเคารพบูชาตามศาลเจ้า และนำมาบูชาประจำบ้านจนถึงทุกวันนี้มีทั้งสิ้น 13 เทพเจ้า แต่สำหรับในทางค้าขายแล้วจะนิยมบูชาทั้งสิ้น 2 เทพเจ้า คือ เทพกวนอู (วีรบุรุษจากเรื่อง 3 ก๊ก เป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องจากชาวจีนว่าเป็นเทพแห่งความซื่อสัตย์ รักความยุติธรรม ช่วยคุ้มครองไม่ให้คนเลวเข้ามาทำร้ายกิจการหรือผู้บูชา) และเทพไฉ่ซิงเอี้ย (เป็นเทพแห่งโชคกลาง ซึ่งคนค้าขายเชื่อว่าจะนำโชคกลาง ทรัพย์สิน เงินทอง หลั่งไหลมาสู่ผู้ครอบครองอย่างไม่ขาดมือ) นอกจากนี้บางท่านยังมีการนับถือ เจ้าที่เจ้าทางหรือเจ้าที่ม้าเชกเทว หรือม้ากระต่ายแดง ซึ่งเป็นม้าที่กวนอูขี่ เพราะเชื่อว่าจะคุ้มครองเรื่องการเดินทางในเรื่องของฮวงจุ้ยก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่พ่อค้าแม่ค้าที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญทั้งในด้านของสัญลักษณ์มงคลหรือไม่มีมงคล เช่น กิเลน เรือสำเภามงคล กบสามขา ม้าแปดตัว ปลาการ์ฟเกี้ยว กวนอิมเงิน-กวนอิมทอง เป็นต้น และในด้านทำเลที่ตั้ง ควรเลี่ยงในการตั้งอยู่บริเวณทางตัน เนื่องจากมีความเชื่อว่าจะไม่มีการสัญจรไปมาของผู้คน และต้องไม่ตั้งร้านอยู่อย่างโดดเดี่ยวหรือใกล้สุสาน บ้านร้าง เพราะจะก่อสภาวะของพลังหยินที่มากเกินไปทำให้บ้านอับโชค ดังนั้นทำเลที่ตั้งที่ดีคือควรตั้งร้านโดยมีร้านค้าอื่นๆ ตั้งอยู่ในบริเวณนั้นด้วย เพื่อทำให้เกิดพลังงานที่ส่งเสริมการค้าขายวนกลับไปมาหลายชั้น เป็นต้น

ประเด็นที่ 4 เป็นการให้ความหมายเกี่ยวกับ “การมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง” จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 รายต่างให้ข้อมูลที่ตรงกันว่า หากคนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงก็จะทำให้ดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ไม่เป็นอุปสรรคในการทำงานทำมาหากิน ไม่เป็นภาระลูกหลานและเพื่อจะได้อยู่กับลูกหลานไปได้นานๆ ซึ่งทางภาครัฐได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการมอบสิทธิประโยชน์ต่างๆ ด้านการแพทย์แก่ผู้สูงอายุเพื่อให้มีอายุที่ยืนยาวมากขึ้นกว่าสมัยก่อน เช่น หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ที่ครอบคลุมด้านการตรวจสุขภาพและการรักษาพยาบาลฟรี การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขโดยจัดให้มีช่องทางสำหรับผู้สูงอายุแยกจากผู้รับบริการทั่วไป การดูแลที่บ้านสำหรับผู้ที่ไม่สะดวกในการเดินทางมารักษาที่โรงพยาบาลนอกจากนี้ภาคเอกชนยังให้ความสำคัญในด้านสิทธิพิเศษเหล่านี้ด้วยเช่นกัน เช่น โรงพยาบาลกรุงเทพได้ออก “บัตรชีวิวัฒน์” เพื่อดูแลรักษาสุขภาพเชิงป้องกันและการรักษาโรคด้วยเทคโนโลยีการแพทย์ที่ทันสมัยและ ส่วนลดค่าห้องพักรักษาพยาบาล เป็นต้น ซึ่งสิทธิประโยชน์เหล่านี้ได้ทำให้ผู้สูงอายุหันมาใส่ใจสุขภาพและมีอายุที่ยืนยาวมากขึ้น แต่ในเรื่องของความตายนั้นผู้สูงอายุเหล่านี้ได้กล่าวว่า ไม่รู้สึกลัวที่จะต้องเสียชีวิตเพราะความตายเป็นกฎที่เราทุกคนต่างหนีไม่พ้นแต่หวังเพียงแค่ว่าให้เสียชีวิตลงอย่างสงบสุข ตามหลักบุญวาสนา 5 ประการ (อุฬ) อันประกอบด้วย 1. การมีอายุมั่นขวัญยืน 2. มั่งมีศรีสุข 3. ความไม่มีโรค (ทางกาย) 4. ความไม่มีโรค (ทางใจ) 5. ละสังขารด้วยความสงบ

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการที่ได้ไปสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบและเข้าใจถึงทัศนคติและการให้ความหมายเกี่ยวกับการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขของผู้สูงอายุ นั่นคือการเริ่มต้นจากการที่ลูกหลานให้ความสำคัญ ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี และไม่ทำให้ตนรู้สึกโดดเดี่ยว ซึ่งครอบครัวก็ถือเป็นสถาบันหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษย์ทุกคน นอกจากนี้การที่ได้ทำมาค้าขายในแต่ละวันนั้นก็ถือเป็นอีกหนึ่งความสุขของผู้สูงอายุเหล่านี้ และอีกอย่างที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขก็คือการใช้เทพเจ้าเป็นเครื่อง

ยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อให้ดำเนินชีวิตและค้าขายได้อย่างมีความสุขด้วยการบูชา และเคารพนับถือ ตามความเชื่อของชาวจีนโบราณรวมถึงการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงเพราะถ้าหากผู้สูงอายุมีสุขภาพที่แข็งแรงก็จะทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข และไม่ต้องกังวลว่าจะเป็นภาระให้แก่ผู้ใด

ซึ่งจากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรือนแก้ว ภัทรานุประวัตติ (2554) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ การสืบทอดความเป็นจีนผ่านการทำความเข้าใจใน ความหมายและสัญลักษณ์ทางศาสนา ของชาวจีนผู้ถูกหลานในสังคมไทย ทั้งนี้เพราะชาวจีนมีความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีและเทศกาลที่หนักแน่นพจนสามารถสืบทอดมาจนถึงลูกหลานและยังคงดำรงรักษาไว้ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจจนถึงปัจจุบันนี้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิลาวัลย์ บริรักษ์ และ อรวรรณ ลอยฟู (2555) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ อาจเพราะในวัยนี้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านสรีรวิทยาและจิตใจ จึงมีการคำนึงถึงความตายที่ใกล้เข้ามามากขึ้น ทำให้เริ่มรู้สึกปล่อยวางในชีวิต พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ และมีความสุขกับปัจจุบันมากขึ้น รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรกร สุวรรณจินดา และ หลี เทรินเหลียง (2559) ที่มีการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ย่านเยาวราช โดยมุ่งเน้นไปที่การปรับตัวทางเศรษฐกิจที่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยไม่ค่อยจะดีนักจึงทำให้หลายครอบครัวต้องประหยัดในการจับจ่ายสินค้า รวมทั้งพ่อค้าแม่ค้าที่จำเป็นต้องมีการปรับตัวตามไปด้วยเพื่อให้ดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุขในเศรษฐกิจเช่นนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างมาก สังเกตได้จากการศึกษาที่ความสุขของผู้สูงอายุนั้นมักเกิดจากสถาบันครอบครัวเป็นอันดับแรก ดังนั้นบรรดาลูกหลานจึงควรดูแลเอาใจใส่และให้ความสำคัญกับท่าน ด้านภาครัฐควรมีการจัดตั้งบ้านพักคนชราบริเวณย่านเยาวราชเพื่อให้ดูแลผู้สูงอายุได้อย่างใกล้ชิด รวมทั้งผู้ดูแลภายในบ้านต้องทำให้เสมือนเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน ไม่ทำให้ผู้สูงอายุนั้นรู้สึกโดดเดี่ยวและเป็นภาระแก่ผู้อื่น

2. ในช่วงที่มีงานเทศกาลสำคัญ ภาครัฐควรมีการทำประชาสัมพันธ์ โดยผ่านทางสื่อโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์แก่ประชาชน เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและเพิ่มรายได้ให้แก่พ่อค้าแม่ค้าในย่านเยาวราช

3. ด้วยสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยมลพิษและอายุที่เพิ่มมากขึ้นของผู้สูงอายุ อาจส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพต่างๆ เช่น ความดัน เบาหวานหรือโรคประจำตัวอื่นๆซึ่งถือเป็นอุปสรรคในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นภาครัฐจึงควรสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมในพื้นที่ให้แก่ผู้สูงอายุ อาทิ ราวจับบนทางเท้า ห้องน้ำสาธารณะตามจุดต่างๆ และการนำตำรวจมาช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในการข้ามถนน รวมทั้งหมั่นทำความสะอาดบริเวณถนนอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกรายประกอบอาชีพค้าขาย จึงอาจไม่มีเวลามากพอในการให้สัมภาษณ์ ดังนั้นผู้สัมภาษณ์จึงควรมีการติดต่อล่วงหน้าเพื่อความสะดวกในการให้สัมภาษณ์และได้รับข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

2. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์เด่นชัดเพียง 5 ราย ซึ่งยังไม่ครอบคลุมทุกสาเหตุ เช่น ความเชื่อทางด้านเทพเจ้าจีน ความรู้สึกที่มีต่อเศรษฐกิจในปัจจุบัน และมุมมองด้านการค้าย่านเยาวราชในอนาคต ดังนั้นหากมีการศึกษาถึงความรู้สึกต่างๆนี้เพิ่มก็จะทำให้ทราบถึงแนวคิดการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนได้มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ประพล เปรมทองสุข อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ จันทิก อาจารย์ประจำรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ ที่ได้ให้ความรู้และความกรุณาช่วยเหลือทั้ง

ทางด้านการให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระบวนการศึกษางานวิจัย รวมถึง ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ งานงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 5 รายที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ หากมีข้อบกพร่องประการใดในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

เอกสารอ้างอิง

กัญญารัช วงศ์ภูคา. (2555). *Betterlife-aging* [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2557. เข้าถึงได้จาก

<https://betterlifeaging.wordpress.com/2014/09>

ประนอม โอทกานนท์. (2554). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์แบบองค์รวมสำหรับผู้สูงอายุในชนบทไทย: ด้านวัฒนธรรม. *รายงานการวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา-มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 11-15).

พิมพ์ประไพ พิศานบุตร และคณะ. (2550). *ลูกจีนหลานมอญในกรุงเทพฯ*. กรุงเทพฯ: สารคดี.

ภัทรภร สุวรรณจินดา และทลี เทรินเหลียง. (2559). การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติการบริหารการพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร*. (หน้า 150-153). กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

มณฑล ถาวรยิ่ง. (2553). *ที่สุดของชีวิต* [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 2 เมษายน 2557. เข้าถึงได้จาก

<https://www.gotoknow.org/posts/347546>

เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ. (2554). การศึกษาสืบทอดความเป็นจีนผ่านการทำความเข้าใจในความหมายและสัญลักษณ์ทางศาสนา ของชาวจีนผู้ลูกหลานในสังคมไทย. ใน *การวิจัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. (หน้า 15-17). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

วิลาวัลย์ บริรักษ์ และอรวรรณ ลอยฟู. (2555). *การใช้ชีวิตอย่างมีความสุขของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุตำบลห้วยพระ อำเภอคอนสาร จังหวัดนครปฐม*. ฐานิพนธ์ตามหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต, สาขาการจัดการธุรกิจทั่วไป, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Colaizzi, P. (1978). *Psychological research as the Phenomenologist views it. In Existential-Phenomenological Alternatives for Psychology*. London: Oxford University Press.

Husserl, E. (1965). *Phenomenology and the Crisis of Philosophy*. New York: Harper & Row.